

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ**

з дисципліни

**“ПСИХОЛОГІЯ МЕНЕДЖМЕНТУ В МЕДИЦИНІ”
(для бакалаврів)**

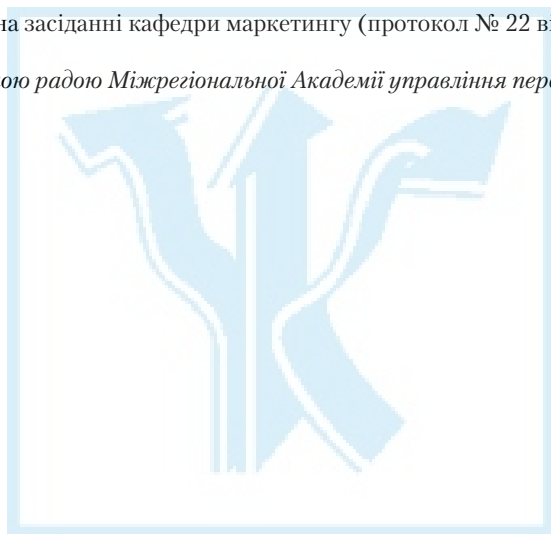
МАУП

Київ 2008

Підготовлено доцентом кафедри медичної психології та психокорекції
В. В. Горачук

Затверджено на засіданні кафедри маркетингу (протокол № 22 від 16.04.07)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Горачук В. В. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Психологія менеджменту в медицині”. – К.: МАУП, 2008. – 27 с.

Методичні рекомендації містять пояснювальну записку, загальні положення, питання організації і форм самостійної роботи студентів, контроль самостійної роботи та список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2008

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна дисципліна “Психологія менеджменту в медицині” спрямована на пізнання основних закономірностей психології управління в галузі охорони здоров'я та надання медичної допомоги населенню України в сучасних вітчизняних суспільно-історичних умовах відповідно до діючих загальних законів психологічних аспектів управління системами. Вивчення курсу “Психологія менеджменту в медицині” сприяє поглибленому розумінню значення психологічних знань для розробки і використання механізмів з активізації людського фактора, врахування соціально-психологічних особливостей персоналу як рішучої умови підвищення ефективності діяльності керованої системи.

Основними завданнями курсу “Психологія менеджменту в медицині” є підготовка студентів-психологів з питань психологічних особливостей процесу управління в медичних закладах різних форм власності та соціально-психологічних особливостей взаємодії менеджера — керівника в системі охорони здоров'я з іншими людьми.

Студенти повинні оволодіти методологічними і практичними принципами застосування психологічних компонентів процесу управління відповідно до фаз управлінського циклу, засвоїти психологічні вимоги до особистості сучасного менеджера медицини.

Передбачено набуття студентами практичних вмінь у підборі адекватних експериментальних методик для визначення відповідності особистості менеджера обраній професії та впливу професійних факторів на психосоматичне здоров'я керівника медичної галузі.

Програму розроблено, враховуючи сучасні уявлення про Болонський принцип отримання вищої освіти.

Загальні положення

На сучасному етапі розвитку психології менеджменту актуальним і доцільним є вивчення особливостей застосування його загальних принципів і методів в окремих видах діяльності, зокрема, в медицині. Проникнення елементів ринкових відносин у систему охорони здоров'я потребує якісно нового спеціаліста управління нею. Менеджером медицини сьогодні має бути людина добре знайома з особливостями людської психології, здатна викликати мотивацію підлеглих.

Складний процес керування системою в умовах її нестабільності, мінливості потребує здобуття менеджером спеціальної психологічної освіти. Водночас медичний психолог має володіти знаннями та практичними навичками психології менеджменту для спроможності надати психологічну допомогу і менеджеру, і колективу в процесі досягнення поставлених перед медичним закладом завдань. Опанування студентами та молодими фахівцями такими питаннями формує основи знань, пов'язаних із застосуванням психологічних засобів і технологій у практичній роботі психолога. Крім того, студенти оволодівають практичними навичками профілактики нервово-емоційної напруги, втоми, перевтомлення, професійних деформацій, функціональних станів організму при роботі менеджером.

Значення дисципліни “Психологія менеджменту в медицині” для спеціалістів-психологів визначається розширенням знань про психологічні компоненти професійної діяльності менеджера медицини, психологічний портрет сучасного менеджера медичної галузі і характер впливу негативних факторів трудової діяльності на психіку і соматичний стан керівника медичного закладу. “Психологія менеджменту в медицині” належить до дисциплін професійної та практичної підготовки фахівців з освітньо-кваліфікаційним рівнем — спеціаліст.

ОРГАНІЗАЦІЯ І ФОРМИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Самостійна робота студентів з дисципліни “Психологія менеджменту в медицині” потребує серйозної та стійкої мотивації, яка визначається необхідністю ефективної професійної діяльності.

Активізація самостійної роботи студентами забезпечується такими факторами:

- 1) участю у творчій діяльності;
- 2) використанням у навчальному процесі активних методів навчання;
- 3) мотивуючими факторами контролю знань (рейтинговою та накопичувальною системою оцінювання знань);
- 4) обов'язковим виконанням індивідуальних завдань;
- 5) розширенням обсягу знань з дисципліни за рахунок роботи з додатковою літературою.

Основне завдання організації самостійної роботи студентів з дисципліни “Психологія менеджменту в медицині” — навчити студентів

користуватися навчальним матеріалом, науковою інформацією і формувати вміння і навички постійного підвищення своєї кваліфікації.

Самостійна робота при вивченні дисципліни “Психологія менеджменту в медицині” взаємозумовлює такі форми роботи:

- аудиторну;
- позааудиторну пошуково-аналітичну;
- творчу наукову.

Аудиторна самостійна робота реалізується в процесі лекційних, практичних і семінарських занять.

Під час практичного заняття студенти детально аналізують психологічні компоненти процесу управління залежно від фази управлінського циклу, основні завдання, які постають перед менеджером роботи з персоналом, в процесі спілкування і вирішення питань з представниками позавідомчих структур. Студенти закріплюють теоретичні положення дисципліни, набувають вмінь і навичок індивідуального виконання сформульованих завдань.

У процесі практичних занять перевіряються якість і глибина засвоєння отриманих знань шляхом застосування таких форм аудиторної діяльності, як опитування, аналіз типових помилок, дискусії, семінари, рефлексійний аналіз розуміння матеріалу тощо. Підготовка до таких занять потребує ґрунтовної теоретичної і практичної самостійної роботи студентів.

На семінарах обговорюють попередньо визначені питання, за якими студенти готують тези виступів, реферати. При проведенні семінарів визначаються:

- уміння студентів аналізувати навчальний матеріал;
- здатність формулювати та відстоювати свою позицію;
- активність;
- здатність науково мислити;
- навички самостійної роботи з літературою, першоджерелами з дисципліни та методикою їх опрацювання;
- якість написання рефератів тощо.

Дискусії виявляють індивідуальні особливості розуміння обговорюваного питання, вчать у творчій суперечці виявляти істину, встановлювати особисту і спільну точки зору з обговорюваної проблеми. В процесі дискусії студенти збагачують зміст вже відомого матеріалу, впорядковують і закріплюють його.

Форми проведення семінарів і дискусій можуть бути різними. З дисципліни “Психологія менеджменту в медицині” застосовують такі форми:

- запитання і відповіді з коментарями;
- розгорнуті бесіди;
- дискусії за принципом “круглий стіл”;
- обговорення письмових рефератів студентів та їх оцінювання;
- вирішення проблемних питань та розбір конкретних ситуацій;
- бесіди в режимі “мозкової атаки” або у формі “потоків ідей”.

Позааудиторна робота з дисципліни “Психологія менеджменту в медицині” має характер пошуково-аналітичної і наукової. З’ясування проблем, які виникають у студентів у процесі самостійної роботи, сприяють розвитку мислення, формують уміння і навички. Завдання для самостійної роботи поглиблюють і закріплюють знання та уміння, які студенти здобувають на лекціях та практичних заняттях. При вивченні дисципліни “Психологія менеджменту в медицині” доцільні такі форми проведення самостійної роботи:

- пошук та огляд наукових джерел з проблематики;
- написання рефератів;
- формулювання понять;
- відповідальне виконання домашніх завдань;
- ретельна підготовка до семінарських занять і дискусій різних видів тощо.

Змістовий модуль I. Психологічні особливості процесу управління в медицині

Тема 1. Психологічні компоненти управління в системі охорони здоров’я

План практичного заняття

1. Опитування за темою. Дискусія.
2. Питання для самостійного опрацювання:
  - 2.1. Універсальний та інтернаціональний характер менеджменту.
  - 2.2. Специфіка управління як процес в системі охорони здоров’я в умовах розбудови економіки на ринкових засадах.
  - 2.3. Особливості впливу керівника на підлеглих, партнерів та інших людей залежно від типу власності медичних закладів.

3. Завдання для підготовки семінарського заняття:
Визначити взаємозв'язок психологічних компонентів управління як умови досягнення поставлених цілей перед керованою системою на прикладі медичних закладів.

Література [4–7; 11]

Тема 2. Психологія розробки і прийняття управлінських рішень керівником – менеджером системи охорони здоров'я

План практичного заняття

1. Опитування за темою. Дискусія.
2. Питання для самостійного опрацювання:
  - 2.1. Етапи діяльності керівника медичного закладу у процесі прийняття рішення.
  - 2.2. Найхарактерніші типи рішень керівників медичної галузі.
  - 2.3. Зовнішні і внутрішні фактори, які впливають на вибір управлінського рішення.
3. Завдання для підготовки семінарського заняття:
Визначити колегіальні моделі прийняття управлінських рішень у медичній практиці.

Література [4; 6; 7; 9; 11]

Тема 3. Психологічні особливості діяльності менеджера медицини при організації та регуляції процесу виконання управлінських рішень

План практичного заняття

1. Опитування за темою. Дискусія.
2. Питання для самостійного опрацювання:
  - 2.1. Основні етапи процесу організації: осмислення завдання, підбір виконавців, розподіл завдань, інструктаж щодо порядку виконання.
  - 2.2. Делегування повноважень як раціональний спосіб організації управлінської праці. Основні правила делегування.
  - 2.3. Типові причини неспроможності керівників до делегування повноважень (за Ньюменом).
3. Завдання для підготовки семінарського заняття:
Визначити основні види регулюючих заходів при реалізації управлінського рішення керівника медичного закладу.

Література [4; 6; 7; 9; 12]

Тема 4. Психологічні компоненти діяльності менеджера медицини при виконанні контролю реалізації управлінських рішень

План практичного заняття

1. Опитування за темою. Дискусія.
2. Питання для самостійного опрацювання:
  - 2.1. Значення контролю в процесі управління в медицині як функції “зворотного зв’язку” при реалізації управлінського рішення.
  - 2.2. Види контролю в управлінській практиці керівника закладу охорони здоров’я.
  - 2.3. Недоліки контролю в сучасній практиці управління в медичній галузі.
  - 2.4. Емоційні і мотиваційні особливості процесу контролю в медичній практиці. Типи реагування особистості на контроль.
3. Завдання для підготовки семінарського заняття:
Визначити психологічні умови зняття негативного впливу контролю на особистість.

Література [2; 4; 6; 7; 9; 12]

Тема 5. Психологічний портрет менеджера медицини

План практичного заняття

1. Опитування за темою. Дискусія.
  2. Питання для самостійного опрацювання:
    - 2.1. Поняття “лідер” і “менеджер” у медицині. Типи лідерів.
    - 2.2. “Господарчий тип” керівника і сучасна модель менеджера в системі охорони здоров’я.
- Завдання для підготовки семінарського заняття:
Скласти психограму керівника закладу охорони здоров’я.

Література [2; 4; 6; 7; 9; 11–13]

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ ЗА ТЕМАМИ 1–5

План семінарського заняття

1. Дискусія за принципом “круглий стіл”.
2. Обговорення письмових рефератів студентів та їх оцінювання.

Перелік питань дискусій

1. Особливості медичного менеджменту в сучасних суспільно-історичних умовах.
2. Психологічні компоненти процесу управління у вітчизняній галузі охорони здоров'я.
3. Психологічні компоненти розробки і прийняття управлінських рішень у процесі управління закладами охорони здоров'я.
4. Методи колективного вироблення управлінських рішень у медичній галузі.
5. Психологічні вимоги до управлінських рішень керівника галузі охорони здоров'я.
6. Управлінське рішення як вольовий акт.
7. Чинники, які впливають на розробку і прийняття управлінських рішень.
8. Основні етапи процесу організації виконання управлінського рішення.
9. Лінійні і штабні повноваження в управлінській практиці керівника охорони здоров'я.
10. Психологічні бар'єри делегування повноважень у роботі менеджера медицини.
11. Психологічні особливості організаційної функції менеджера медицини.
12. Психологічні особливості регулюючої діяльності менеджера медицини.
13. Психологічні компоненти контролюючої функції менеджера медицини.
14. Психологічні вимоги до менеджера медицини, який контролює діяльність співробітників.
15. Вплив контролюючої діяльності на керівника охорони здоров'я.
16. Психограма менеджера (керівника) в системі охорони здоров'я.
17. Психологічні вимоги до інтелектуальних якостей менеджера медицини.
18. Вимоги до емоційно-вольової сфери особистості менеджера медицини.
19. Соціально-психологічні якості менеджера медичної галузі.
20. Вплив статево-вікових особливостей керівників медичних закладів на ефективність управління.

21. Особливості впливу керівника охорони здоров'я на підлеглих, партнерів, інших людей залежно від типу власності медичних закладів.
22. Менеджер медицини як керівник, який знає особливості людської психології, здатний до мотивації підлеглих.
23. Психологічні умови зняття негативного впливу контролю на особистість.
24. Типи реагування особистості на контроль у процесі управління медичними закладами.

Теми письмових рефератів

1. Менеджер медицини як керівник і лідер.
2. Представницький образ (імідж) керівника закладу охорони здоров'я.
3. “Лідер” і “менеджер” у медицині.
4. “Господарчий тип” керівника і сучасна модель менеджера в системі охорони здоров'я.
5. Колегіальні моделі прийняття управлінських рішень у сучасному медичному менеджменті.
6. Емоційні і мотиваційні особливості процесу контролю в сучасному медичному менеджменті.

Змістовий модуль II. Соціально-психологічні особливості комунікативної діяльності менеджера медицини

Тема 6. Соціально-психологічні функції керівництва персоналом медичної галузі (на прикладі керівника медичного закладу)

План практичного заняття

1. Опитування за темою. Дискусія.
2. Питання для самостійного опрацювання:
  - 2.1. Соціально-психологічні функції як постійні завдання, що виникають перед керівником закладу охорони здоров'я в процесі взаємодії з підлеглими, керівництвом та партнерами.

2.2. Використання соціально-психологічних функцій у процесі керівництва персоналом: цільова орієнтація колективу, його активізація, інтеграція, професійне навчання.

2.3. Роль переконання, навіювання, наслідування, активізації, інтеграції колективу медичного закладу в досягненні поставлених перед колективом завдань.

Завдання для підготовки семінарського заняття:

Довести значення особистого прикладу керівника в активізації роботи членів колективу.

Література [7; 10; 12; 13]

Тема 7. Формування сприятливого соціально-психологічного клімату в колективах закладів охорони здоров'я

План практичного заняття

1. Опитування за темою. Дискусія.

2. Питання для самостійного опрацювання:

2.1. Структура соціально-психологічного клімату за Б. Паригінім.

2.2. Об'єктивні і суб'єктивні показники сприятливого соціально-психологічного клімату в колективах медичних закладів.

2.3. Фактори, що впливають на формування соціально-психологічного клімату в колективі медичних працівників, відмінності дії цих факторів залежно від типу власності медичних закладів на сучасному етапі.

Завдання для підготовки семінарського заняття:

Визначити шляхи досягнення і вдосконалення сприятливого соціально-психологічного клімату в колективах медичних закладів.

Література [3; 8; 12; 13]

Тема 8. Стиль керівництва менеджерів у галузі охорони здоров'я, шляхи оптимізації

План практичного заняття

1. Опитування за темою. Дискусія.

2. Питання для самостійного опрацювання:

2.1. Стиль керівництва в закладах медичної галузі.

2.2. Формування індивідуального стилю керівництва з урахуванням психофізіологічних особливостей керівника і вимог управлінської діяльності.

2.3. Фактори формування стилю керівництва, ознаки стилю, які проявляються при виконанні управлінських функцій.

Завдання для підготовки семінарського заняття:

Визначити шляхи оптимізації стилю керівництва колективами медичних закладів.

Література [2; 3; 10]

Тема 9. Психологія управлінського спілкування менеджера медицини

План практичного заняття

1. Опитування за темою. Дискусія.

2. Питання для самостійного опрацювання:

2.1. Використання соціально-психологічних механізмів впливу в процесі управлінського спілкування.

2.2. Емоційний компонент управлінського спілкування, вплив особистих взаємовідносин з підлеглими на сприйняття інформації від керівника медичного закладу.

Завдання для підготовки семінарського заняття:

1. Засвоїти психологічні прийоми формування атракції.

2. Культура управлінського спілкування, її прийоми, особливості залежно від ієрархічного рівня управління в закладах охорони здоров'я.

Література [1; 3; 7; 13]

Тема 10. Діяльність керівника охорони здоров'я і медичної допомоги з попередження конфліктів та їх розв'язання

План практичного заняття

1. Опитування за темою.

2. Питання для самостійного опрацювання:

2.1. Причини конфліктів, типових для закладів медицини різних форм власності в сучасних умовах.

2.2. Функції конфлікту як позитивного фактора в розвитку колективу медпрацівників.

2.3. Можливості управління конфліктами у медичному закладі, його етапи.

Завдання для підготовки до семінарського заняття:

Визначити роль особистісних якостей керівника в попередженні і розв'язанні конфліктів.

Література [2; 3; 5; 8; 9; 12]

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ ЗА ТЕМАМИ 6–10

План семінарського заняття

1. Дискусія за принципом “круглий стіл”.
2. Обговорення письмових рефератів студентів та їх оцінювання.

Перелік питань дискусій

1. Показники соціально-психологічного клімату колективу закладу охорони здоров'я.
2. Фактори, які впливають на формування соціально-психологічного клімату в трудовому колективі медичних працівників.
3. Психологічна сутність поняття “стиль керівництва”.
4. Типи стилів керівництва у медичному менеджменті: переваги і недоліки кожного стилю.
5. Умови досягнення успіху в управлінському спілкуванні менеджера медицини.
6. Психологічні прийоми застосування атракції менеджерами медичних закладів.
7. Структура конфлікту в колективах медичних працівників.
8. Причини конфліктів у трудових колективах медичної галузі.
9. Шляхи діагностування, попередження і розв'язання конфліктів у трудових колективах медичної галузі.
10. Культура управлінського спілкування в медичній галузі.
11. Шляхи підвищення мотивації до праці в галузі охорони здоров'я: психологічний аспект.
12. Психологічні умови вдосконалення управлінського спілкування в галузі охорони здоров'я.
13. Психолого-етичні вимоги до управлінського спілкування в закладах охорони здоров'я
14. Основні напрями згуртування колективу медичного закладу.
15. Соціально-психологічні методи в роботі менеджера медицини.
16. Соціально-психологічні механізми впливу на співробітників у діяльності менеджера медицини.

17. Структура соціально-психологічного клімату колективу медичного закладу.
18. Характеристики сприятливого соціально-психологічного клімату колективу медичного закладу.
19. Авторитарний стиль керівництва: характеристика, позитивні риси, недоліки.
20. Демократичний стиль керівництва: характеристика, позитивні риси, недоліки.
21. Ліберальний стиль керівництва: характеристика, позитивні риси, недоліки.
22. Параметри визначення стилю керівництва в роботі менеджера медицини.
23. Об'єктивні чинники формування стилю керівництва.
24. Суб'єктивні чинники формування стилю керівництва.
25. Можливості застосування окремих видів стилю керівництва в діяльності менеджера.
26. Соціально-психологічні методи в діяльності менеджера з попередження конфліктів в медичних закладах.
27. Можливості та етапи управління конфліктом менеджером медицини.

Теми рефератів

1. Шляхи формування сприятливого соціально-психологічного клімату в закладах охорони здоров'я.
2. Шляхи оптимізації стилю керівництва в галузі охорони здоров'я.
3. Конфлікт і конфліктні ситуації в медичному менеджменті.
4. Психологічні компоненти сприятливого соціально-психологічного клімату в колективах медичних працівників.
5. Психологія управлінського спілкування менеджера медицини.
6. Соціально-психологічні механізми впливу на процес управлінського спілкування в системі охорони здоров'я.
7. Психологічні особливості культури управлінського спілкування в закладах охорони здоров'я.
8. Функції конфлікту як позитивний фактор розвитку колективу медичних працівників.
9. Психологічні умови можливості управління конфліктами у медичному закладі.
10. Роль особистих якостей керівника галузі охорони здоров'я в попередженні і розв'язанні конфліктів.

1	2	3	4
2	Психологічні особливості процесу управління в медичній галузі	<p>3. Необхідність управління в системі охорони здоров'я продиктована:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) зазначеним у пунктах б)-д); б) багатокладністю її організації і функціонування; в) вирішенням проблемних питань галузі; г) вирішенням проблем охорони здоров'я населення; д) вирішенням питань надання медичної допомоги населенню. <p>4. Психологічні фактори, які сприяють належній якості управлінської діяльності в сучасній вітчизняній системі охорони здоров'я:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) динамічність системи; б) наявність управлінських параметрів; в) адекватність матеріально-технічної бази; г) широке використання принципу делегування повноважень, прав і відповідальності; д) якість інформаційного забезпечення. <p>5. Виберіть найточніше визначення психологічного змісту поняття “управління” в медичній галузі:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) управління — складова частина виробничих відносин; б) управління — самостійна функція суспільної праці; в) управління — організація і реалізація цілеспрямованих і регламентованих впливів, адекватних управлінській ситуації, які забезпечують раціональне, оперативне і ефективне функціонування керованої системи у досягненні поставлених цілей і завдань; г) управління — координований вплив на керований об'єкт (систему); д) управління — особливий вид діяльності, який перетворює неорганізований гурт в ефективну цілеспрямовану виробничу групу. <p>6. Виберіть найточніше визначення психологічного змісту поняття “менеджер” у медичній галузі:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) менеджер — професійний спеціаліст з організації і управління; 	<p>3 а)</p> <p>4 г)</p> <p>5 в)</p>

1	2	3	4
3	Характеристика психологічних компонентів процесу управління	<p>б) менеджер — спеціаліст, який володіє основами комплексного управління персоналом і застосовує психологічні методи управління для мотивації співробітників до праці;</p> <p>в) менеджер — спеціаліст, спроможний до управлінських рішень;</p> <p>г) менеджер — спеціаліст, який володіє технологією роботи з інформацією;</p> <p>д) менеджер — спеціаліст, який досконало володіє системною методологією.</p> <p>7. Визначте фазу управлінського циклу, під час якої застосовуються психологічні компоненти процесу управління:</p> <p>а) розробка і прийняття управлінського рішення;</p> <p>б) планування реалізації управлінського рішення;</p> <p>в) організація і координація системи на реалізацію управлінського рішення;</p> <p>г) контроль виконання управлінського рішення;</p> <p>д) усі вищезазначені.</p> <p>8. Визначте психологічні компоненти процесу управління, які найактивніше застосовуються у всіх фазах управлінського циклу:</p> <p>а) емоційно-вольовий;</p> <p>б) мотиваційний;</p> <p>в) гностичний;</p> <p>г) комунікативний;</p> <p>д) усі вищезазначені.</p>	<p>6 б)</p> <p>7 д)</p> <p>8 д)</p>
4	Психологічні компоненти процесу управління при прийнятті управлінського рішення	<p>9. Визначте психологічні компоненти процесу управління, які найактивніше застосовуються у фазі прийняття управлінського рішення:</p> <p>а) діагностичний і прогностичний;</p> <p>б) проєктивний;</p> <p>в) мотиваційний;</p> <p>г) координаційно-регулюючий;</p> <p>д) комунікативний.</p> <p>10. Діяльність керівника при прийнятті управлінських рішень:</p> <p>а) виявлення та усвідомлення проблеми;</p> <p>б) чітке формулювання завдання;</p> <p>в) розгляд і аналіз можливих альтернатив;</p> <p>г) вибір найоптимальнішого варіанта рішень;</p> <p>д) усє вищезазначене.</p>	<p>9 а)</p> <p>10 д)</p>

1	2	3	4
5	Психологічні компоненти процесу управління при плануванні реалізації управлінського рішення	<p>11. Вкажіть на найоптимальнішу модель прийняття управлінського рішення:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) авторитарна форма; б) залучення працівника до прийняття управлінського рішення; в) підвищений інтерес до “людського фактора”; г) залежно від ситуації; д) комбінація різних моделей. <p>12. Визначте психологічні компоненти процесу управління, які найактивніше застосовуються при планування реалізації управлінського рішення:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) діагностичний і прогностичний; б) проєктивний; в) мотиваційний; г) координаційно-регулюючий; д) комунікативний. <p>13. План реалізації управлінського рішення дозволяє:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) забезпечити правове виконання управлінського рішення; б) забезпечити механізм виконання управлінського рішення; в) здійснити розподіл праці між фахівцями; г) вибрати найоптимальніший варіант досягнення цілі; д) усе вищезазначене. <p>14. Психологічні причини незадовільного делегування повноважень з боку керівника:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) особливості характеру; б) недостатнє володіння технікою делегування; в) відволікання на інші проблеми; г) відсутність вибіркового контролю; д) затримки з передачею рішень. 	<p>11 г)</p> <p>12 б)</p> <p>13 д)</p> <p>14 а)</p>
6	Психологічні компоненти процесу управління у фазі контролю за виконанням управлінського рішення	<p>15. Визначте психологічні компоненти процесу управління, які найактивніше застосовуються при організації і координації системи на виконання управлінського рішення:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) діагностичний і прогностичний; б) проєктивний; в) мотиваційний; г) координаційно-регулюючий; д) комунікативний. 	15 г)

1	2	3	4
7	Психологічні компоненти процесу управління у фазі контролю за виконанням управлінського рішення	<p>16. Назвіть форми регуляції діяльності системи в процесі виконання управлінського рішення, які найчастіше застосовуються в медичних закладах:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) співбесіди; б) колегії; в) медичні ради; г) збори, ділові наради; д) обходи і виїзди на місця. <p>17. Визначте психологічні компоненти процесу управління, які найактивніше застосовуються у фазі контролю за виконанням управлінського рішення:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) порівняльно-оціночний; б) проєктивний; в) мотиваційний; г) координаційно-регулюючий; д) комунікативний. <p>18. Основне психологічне завдання контролю:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) інформація про стан виконання заданої програми; б) виявлення змін у системі в процесі реалізації управлінського рішення; в) виявлення відхилень у діяльності системи в процесі реалізації управлінського рішення; г) активний вплив на виконавців з метою максимального приближення діяльності до визначених критеріїв; д) визначення реальності стандартів. 	<p>16 д)</p> <p>17 а)</p> <p>18 г)</p>
8	Психологічні особливості менеджера в процесі управління в системі охорони здоров'я	<p>19. Стабілізуюча основа функціонування системи:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) організація; б) колектив; в) керівник; г) окремі співробітники; д) усі вищезазначені. <p>20. Основні психологічні вимоги до сучасного менеджера медицини:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) всестороння і комплексна підготовка, спеціальні знання, висока компетентність і ерудиція; б) ініціативність, вміння творчо підходити до справи, здатність ризикувати; в) гнучкість, раціональність, логічність і латеральність мислення, адекватність дій; 	19 в)

1	2	3	4
		<p>г) відкритість до дискусій, вільного обміну думками, усунення монополізації службового становища; д) усе вищезазначене.</p> <p>21. Соціальний аспект управління охороною здоров'я передбачає перш за все: а) взаємодію керівника і персоналу; б) використання менеджером інформації; в) господарчу роботу керівника; г) виконання керівником представницьких функцій; д) усе вищезазначене.</p> <p>22. Психограма менеджера відображає: а) професійні якості; б) демографічні характеристики; в) психологічні якості; г) соціальні якості; д) професійні та соціально-психологічні якості менеджера.</p> <p>23. Поняття “лідер” у сучасній системі охорони здоров'я: а) ідентично поняттю “менеджер”; б) не ідентично поняттю “менеджер”; в) керівник-менеджер — це, перш за все, лідер; г) лідер — посадова особа; д) лідер — це особа, яка користується визнанням і авторитетом колективу.</p>	<p>20 д)</p> <p>21 а)</p> <p>22 д)</p> <p>23 в)</p>
9	Соціально-психологічні функції керівництва персоналом медичного закладу різних форм власності	<p>Змістовий модуль II. Соціально-психологічні особливості комунікативної діяльності менеджера медицини</p> <p>24. Визначте основні соціально-психологічні функції по керівництву персоналом: а) цільова орієнтація колективу; б) активізація колективу; в) інтеграція колективу; г) професійне навчання співробітників; д) усе вищезазначене.</p> <p>25. Особистий вплив керівника закладу забезпечується: а) “наведенням”;</p>	24 д)

1	2	3	4
		<p>б) “зараженням”; в) “наслідуванням”; г) даними пунктів а), б), в), д); д) переконанням.</p> <p>26. Соціометрія – це вимір: а) психологічних особливостей колективу; б) психологічних особливостей менеджера; в) психологічних особливостей окремого співробітника; г) статусу людини в колективі; д) ставлення до людини в межах колективу за соціальними критеріями.</p> <p>27. Соціально-психологічний клімат колективу впливає на: а) діяльність організації в цілому; б) сприяє створенню психологічної атмосфери в колективі; в) сприяє руйнуванню психологічної атмосфери в колективі; г) визначає єдність норм, прийнятих у колективі; д) не впливає на життєдіяльність колективу.</p> <p>28. Структура соціально-психологічного клімату колективу містить: а) горизонтальний рівень; б) вертикальний рівень; в) горизонтальний і вертикальний рівні; г) не має рівневої структури; д) представлений сумарний ефект усіх компонентів соціально-психологічних аспектів життєдіяльності колективу при відносній самостійності компонентів.</p> <p>29. “Об’єктивні” показники соціально-психологічного клімату колективу: а) плинність кадрів; б) частота конфліктів; в) все зазначене у пунктах а), б), г), д); г) стан трудової дисципліни; д) результативність праці.</p> <p>30. “Суб’єктивні” показники соціально-психологічного клімату колективу: а) усе зазначене у пунктах б), в), г), д);</p>	<p>25 г)</p> <p>26 д)</p> <p>27 а)</p> <p>28 д)</p> <p>29 в)</p> <p>30 а)</p>

1	2	3	4
10	Стиль керівництва як складова комунікативної діяльності менеджера медицини	<p>б) рівень доброзичливості і ділової критики; в) можливість кожного співробітника висловити свої думки; г) ступінь прийняття відповідальності за стан справ у колективі; д) поведінка членів колективу в критичних ситуаціях.</p> <p>31. Управлінське спілкування — це: а) інформування підлеглих; б) отримання інформації від підлеглих; в) корекція дій підлеглих; г) інформування підлеглих, отримання інформації від підлеглих, корекція дій підлеглих; д) інформування підлеглих, отримання інформації від підлеглих, корекція дій підлеглих, оцінка роботи підлеглих.</p> <p>32. Оптимізація управлінського спілкування передбачає використання керівником прийомів атракції, а саме: а) “власного імені”, посмішки; б) уваги до особистого життя підлеглих; в) компліментів, вміння слухати; г) усього вищезазначеного; д) не доцільно використовувати прийоми атракції.</p> <p>33. На формування стилю керівництва впливають: а) об’єктивні фактори; б) суб’єктивні фактори; в) об’єктивні і суб’єктивні фактори; г) об’єктивні, суб’єктивні фактори і конкретна ситуація, в якій діє керівник; д) вищезазначені фактори не впливають на стиль керівництва.</p> <p>34. Основні ознаки стилю керівництва медичним закладом: а) особливості реалізації керівником функцій універсального управлінського циклу; б) рівень надання ініціативи підлеглим; в) рівень інформаційного забезпечення підлеглих; г) особливості оцінювання діяльності та особистості підлеглих; д) усе вищезазначене.</p>	<p>31 д)</p> <p>32 г)</p> <p>33 г)</p> <p>34 д)</p>

1	2	3	4
11	Діяльність менеджера медицини щодо попередження і розв'язання конфліктів	<p>35. Вкажіть найдоцільніший стиль керівництва медичними закладами:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) гнучкий; б) демократичний; в) ліберальний; г) авторитарний; д) диктаторський. <p>36. Найоптимальніший напрям удосконалення стилю керівництва у системі охорони здоров'я:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) оволодіння якомога більшою кількістю методів усіх відомих стилів; б) гнучкість стилю; в) постійний самоаналіз власної діяльності; застосування "золотого правила Конфуція", самокритика; г) усе вищезазначене; д) не існує потреби вдосконалення стилю керівництва медичними закладами. <p>37. Які типи конфліктів найчастіше у медичних закладах?</p> <ul style="list-style-type: none"> а) вертикальні зверху; б) горизонтальні; в) вертикальні знизу; г) однакові за частотою; д) конфлікти не впливають на роботу закладів. <p>38. Назвіть найдоцільніший тип поведінки в конфліктній ситуації:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) суперництво; б) запобігання (уникнення); в) компроміс; г) пристосування; д) співробітництво. <p>39. Назвіть найбільш психологічний етап управління конфліктом з перелічених:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) визначення учасників конфлікту; б) формулювання проблеми; в) визначення мотивів опонентів; г) розробка варіантів виходу з конфлікту; д) ознайомлення опонентів з варіантами рішення. <p>40. Визначте найоптимальніший шлях вирішення конфліктів:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) педагогічний; б) адміністративний; 	<p>35 а)</p> <p>36 г)</p> <p>37 а)</p> <p>38 в)</p> <p>39 в)</p>

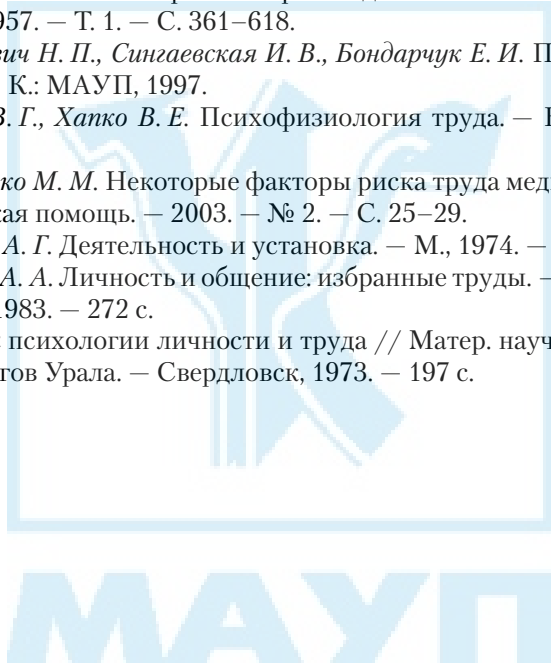

14. *Практикум по психологии менеджмента и профессиональной деятельности* / Под ред. Г. С. Никифорова, М. А. Дмитриевой, В. М. Снеткова. — М.: Речь, 2001. — С. 276–283.
15. *Вітенко І. С.* Психологічні основи підготовки медичних кадрів. — К.: Основа, 1995. — 185 с.
16. *Гринберг Д.* Управление стрессом. — СПб.: Питер, 2002. — 495 с.
17. *Зотов Ю. И., Куценко Г. И.* Организация труда медицинского персонала городской поликлиники. — М.: Медицина, 1988. — 288 с.
18. *Иванюшкин А. Я.* Профессиональная этика в медицине (философские очерки). — М.: Медицина, 1990. — 214 с.
19. *Ложкин Г. В., Повякель Н. И.* Практическая психология конфликта: Учеб. пособие. — К.: МАУП, 2000. — 256 с.
20. *Маслоу А.* Мотивация и личность. — СПб.: Питер, 2003 — 352 с.
21. *Наенко Н. И.* Психическая напряженность. — М.: Изд-во МГУ, 1976. — 112 с.
22. *Обозов Н. Н., Щёкин Г. В.* Психология работы с людьми: Советы руководителю: Учеб. пособие. — 6-е изд., стереотип. — К.: МАУП, 2004. — 228 с.
23. *Петровская Л. А.* Компетентность в общении. Социально-психологический тренинг. — М.: Изд-во МГУ, 1989. — 216 с.
24. *Ильин Е. П.* Мотивация и мотивы: Учеб. пособие. — СПб.: Питер, 2003. — 508 с.

Додаткова

1. *Климов Е. А.* Психология профессионала. — М.; Воронеж, 1994. — С. 81–82.
2. *Ланин Н. Н.* Призвание как категория социальной философии. — Алматы: Гылым, 1994. — 174 с.
3. *Леонтьев А. Н.* Деятельность. Сознание. Личность: Учеб. пособие. — М.: Смысл, 2004. — 346 с.
4. *Пряжников Н. С.* Психологический смысл труда. — Воронеж, НПО “Модэк”, 1997. — 301 с.
5. *Психология и работа* / Д. Шульц, С. Шульц. — 8-е изд. — СПб.: Питер, 2003. — 560 с. — (Сер. Мастера психологии).
6. *Самоукина Н. В.* Психология профессиональной деятельности. 2-изд. — СПб.: Питер, 2003. — 224 с.
7. *Суворова Г. А.* Психология деятельности: Учеб. пособие. — М.: Речь, 2003. — 189 с.
8. *Толочек В. А.* Проблемы современной психологии труда: Учеб. пособие. — М.: Изд-во РАГС, 2001. — 328 с.

9. *Траверсе Т. М.* Психологія праці: Навч. посіб. — К., 2004. — 293 с.
10. *Иванова Е. М.* Основы психологического изучения профессиональной деятельности. — М.: Изд-во МГУ, 1987. — 215 с.
11. *Труд и здоровье медицинских работников* / Под ред. В. К. Овчарова. — М.: Медицина, 1985. — 216 с.
12. *Максименко С. Д., Зайчук В. О., Клименко В. В. та ін.* Загальна психологія. — Вінниця: Нова Книга, 2006.
13. *Лакосина Н. Д., Сергеев И. И., Панкова О. Ф.* Клиническая психология. — М.: Медпресс-информ, 2005.
14. *Спиноза Б.* Этика. Избранные произведения: В 2 т. — М.: Политиздат, 1957. — Т. 1. — С. 361–618.
15. *Лукашевич Н. П., Сингаевская И. В., Бондарчук Е. И.* Психология труда. — К.: МАУП, 1997.
16. *Ткачук В. Г., Хапко В. Е.* Психофизиология труда. — К.: МАУП, 1999.
17. *Авхименко М. М.* Некоторые факторы риска труда медика // Медицинская помощь. — 2003. — № 2. — С. 25–29.
18. *Асмолов А. Г.* Деятельность и установка. — М., 1974. — 151 с.
19. *Бодалев А. А.* Личность и общение: избранные труды. — М.: Педагогика, 1983. — 272 с.
20. *Вопросы психологии личности и труда* // Матер. научн. конфер. психологов Урала. — Свердловск, 1973. — 197 с.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Організація і форми самостійної роботи студентів.....	4
Семінарське заняття за темами 1–5.....	9
Семінарське заняття за темами 6–10.....	13
Контроль самостійної роботи студентів.....	15
Тестові завдання для підготовки до підсумкового контролю знань і вмінь студентів з дисципліни “Психологія менеджменту в медицині”.....	15
Список літератури.....	24

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *С. М. Толкачова*
Комп’ютерне верстання *М. М. Соколовська*

Зам. № ВКЦ-3273
Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП